

LÄMNINGAR LÄNGS

ÖSTRA SÄRÖVÄGEN

Arkeologisk utredning längs Östra Särövägen från Sofielundsvägen till Kyrkoby Dalavägen, Släp socken, Kungsbacka kommun, Hallands län

Arkeologisk utredning

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:2946

JOHAN KLANGE
MED BIDRAG AV ANDERS HÖGBERG

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Utredningsområdets södra del sett från kullen öster om Släps Kyrka mot Stockaåns dalgång, foto från N.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2017

Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens. Licenstexten finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> eller genom att skriva till Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

LÄMNINGAR LÄNGS

ÖSTRA SÄRÖVÄGEN

Arkeologisk utredning längs Östra Särövägen från Sofielundsvägen till
Kyrkoby Dalavägen, Släp socken, Kungsbacka kommun, Hallands län

JOHAN KLANGE

MED BIDRAG AV ANDERS HÖGBERG

Arkeologisk utredning

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:2946

SAMMANFATTNING

Under vintern 2015–2016 utförde Arkeologikonsult en arkeologisk utredning längs Östra Särövägen mellan Sofelundsvägen och Kyrkoby Dalavägen i Släp socken, Kungsbacka kommun, Halland. Anledningen till att utredningen utfördes var att Kungsbacka kommun i samverkan med Trafikverket planerade att anlägga en gång och cykelväg längs sträckan.

Den arkeologiska utredningen påträffade tre nya arkeologiska objekt, vilka samtliga utgjordes av fyndplatser för slagen flinta och som klassades som övriga kulturhistoriska lämningar. Objekten som

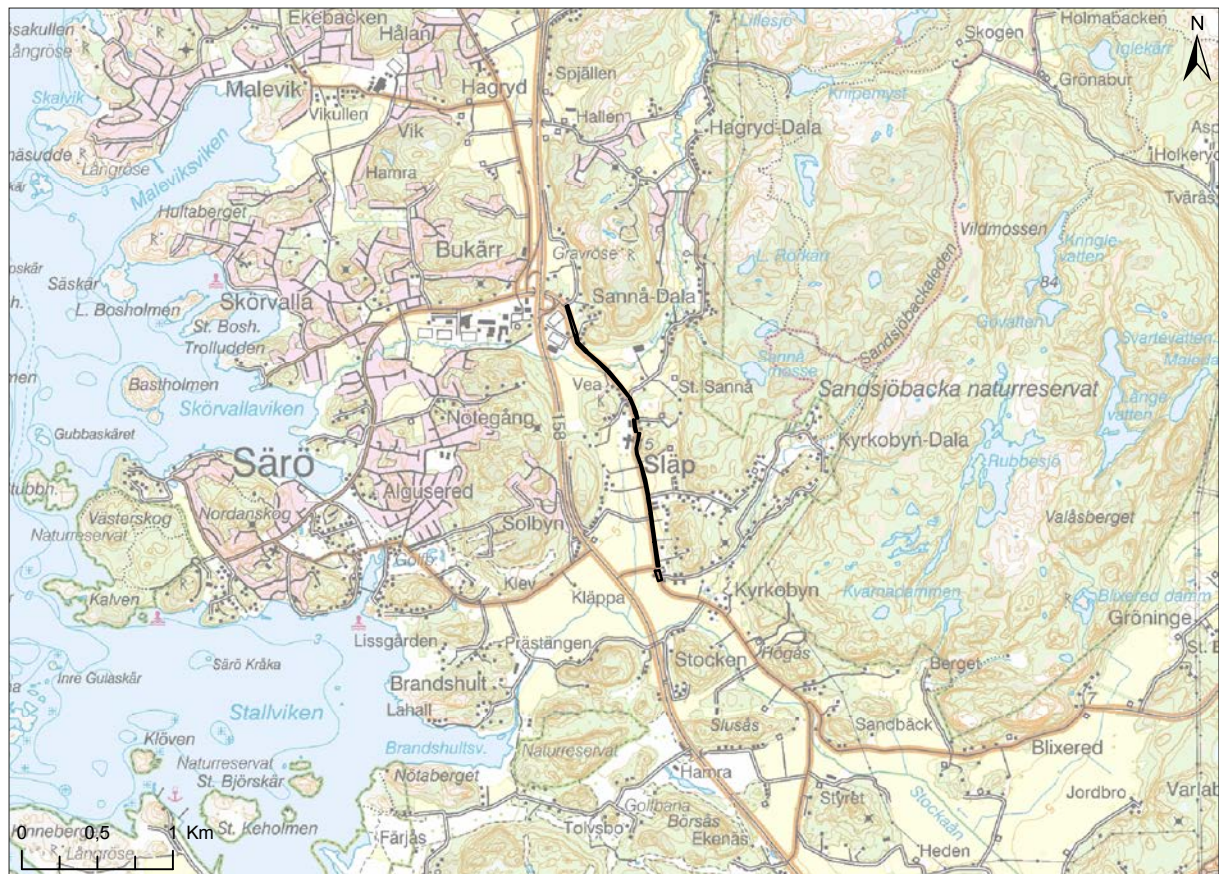
kallades A, B och C, har samtliga legat i strandnära läge under mellanmesolitisk och tidigneolitisk tid. En närmare datering kunde även göras av Objekt B, där fynd visade på att både mellanmesolitikum och senneolitikum fanns representerade.

Vid utredningen karterades även torplämningen Släp 155:1, vilken visade sig innefatta två husgrunder samt tre odlingslådor på uppbyggda terrasser av kallmurad sten. Gällande torplämningens datering visade kartstudien på att torpet troligen först tillkommit på platsen efter 1863.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
INLEDNING OCH SYFTE	7
TOPOGRAFI, FORNLÄMNINGSMILJÖ OCH ORTNAMN	7
Topografi	7
Fornlämningsmiljö	7
Ortnamn	9
METOD OCH GENOMFÖRANDE	9
RESULTAT	10
Ettapp 1.....	10
Ettapp 2.....	16
FYND.....	18
Fynd av slagen flinta och kvarts	18
DISKUSSION OCH UTVÄRDERING	19
REFERENSER.....	21
Litteratur	21
Arkiv	21
Historiska kartor	21
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	22
BILAGOR	23
Bilaga 1. Områdestabell	23
Bilaga 2. Kontexttabell	24
Bilaga 3. Schakttabell	25
Bilaga 4. Fyndtabell	26

Figur 1. Undersökningsområdet markerat på Terrängkartan, skala 1:50 000.

INLEDNING OCH SYFTE

Med anledning av att Kungsbacka kommun i samverkan med Trafikverket planerade att anlägga en gång- och cykelbana längs Östra Särövägen mellan Sofielundsvägen och Kyrkoby Dalavägen i Släp socken, Kungsbacka kommun, Halland, utförde Arkeologikonsult under december 2015 och mars 2016 en arkeologisk utredning längs sträckan (figur 1). Uppdragsgivare var Kungsbacka kommun och undersökningen utfördes efter beslut av Länsstyrelsen i Hallands län (Dnr: 431-4735-15).

Utredningens syfte var enligt länsstyrelsens kravspecifikation att utreda fornlämningsbilden inom området samt att så långt som möjligt beskriva denna. Resultaten från utredningen skulle därtill ligga till grund dels för Länsstyrelsens bedömning av behovet av ytterligare beslut samt för uppdragsgivarens fortsatta planering.

TOPOGRAFI, FORNLÄMNINGSMILJÖ OCH ORTNAMN

Topografi

Utredningsområdet ligger i Särötraktens inland nordväst om Kungsbacka, i ett för norra Halland typiskt sprickdalslandskap med långsmala dalgångar med lerjordar, flankerade av bergsklackar. Den utredda sträckan av Östra Särövägen löper i nordsydlig riktning och passerar två dalgångar längs vars bottnar Veåån respektive Stockaån flyter. De två dalgångarna som idag utgörs av ängs- och åkermark skiljs åt från varandra av en östvästligt löpande höjdsträckning där Släps nuvarande kyrka ligger.

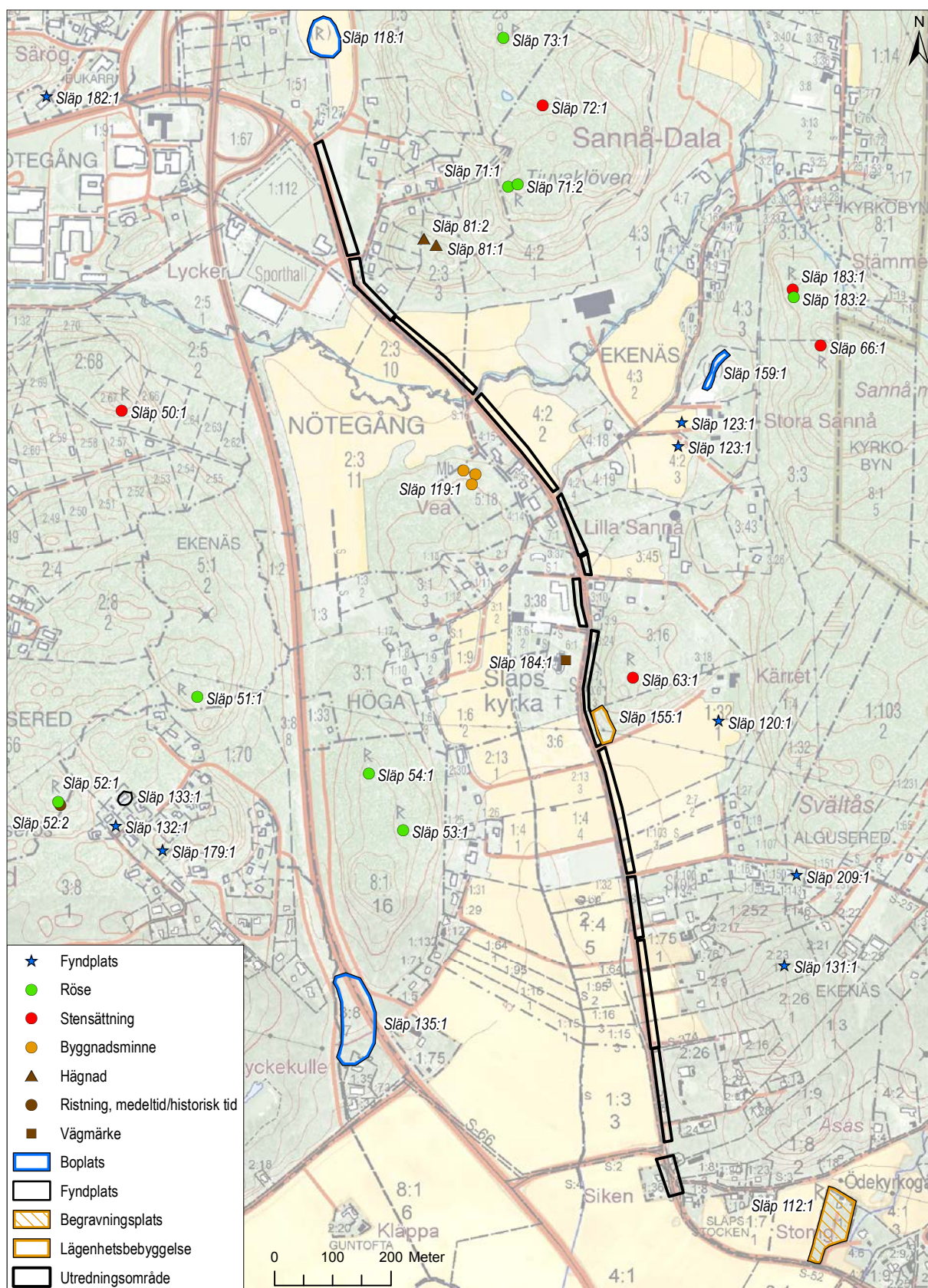
Höjdnivåerna över havet skiljer sig inom utredningsområdets sträckning där den högsta nivån är 16 meter över havet och ligger i områdets mellersta del. Den lägsta nivån i den norra delen av sträckningen är 10 meter över havet och den lägsta nivån i sträckningens södra del är 5 meter över havet.

Fornlämningssmiljö

Fornlämningssmiljön i Särötrakten domineras av två typer av fornlämningar. Den första utgörs av fyndplatser för slagen flinta, vilka klassats som stenåldersboplatser och den andra är rösen från bronsåldern liggande i krönlägen. Därtill finns även lösfynd från bronsåldern samtstensättningar av järnålders karaktär. Gällande de så kallade stenåldersboplatserna finns det betydande osäkerhetsmarginaler avseende både datering och deras funktionsbedömning som boplatser. Majoriteten av stenåldersboplatserna påträffades vid fältinventeringar som genomfördes

1988 och de boplatser som då identifierades kan snarare sägas visa på aktivitetssytor än boplatssytor. Resultaten från inventeringen visar dock på vart större koncentrationer av slagen flinta påträffats i åkermarken. I vissa fall kan även dessa resultat visa på daterande material från dessa platser. Höjdnivåerna som lämningarna påträffats på kan även ge en indikation på deras datering, där havsnivån under en period av mellanmesolitikum låg på 10 meter över dagens nivå för att därefter kraftigt höja sig till 20 meter. Efter denna transgression sänktes åter havsnivån successivt för att under tidigneolitikum ligga på 12 meter över dagens nivå, vilket gör att strandnära aktiviteter från både mellanmesolitikum och tidig neolitikum hamnar i stort sett samma områden. Vissa av stenåldersboplatserna ligger även på så låga höjdnivåer att de inte kan vara äldre än bronsåldern. Undersökningar av på detta sätt bedömda boplatser har vidare visat på dateringar till både bronsålder och järnålder i både Skåne (Knarrström 2001, s 89) och i närområdet (Klange 2015, s 17; Klange 2014, s 16).

I utredningsområdets närhet finns tre registrerade stenåldersboplatser (Släp 118:1, 135:1, 159:1). Av dessa har endast Släp 118:1 undersökts men det är oklart till hur stor del. Vid undersökningen påträffades fem diffusa sotfläckar, vilka skulle kunna vara spår efter härdar. Fyndmaterialet i form av flintavslag gav inte någon datering och det är oklart ifall sotfläckarna undersökts. Gällande närmare dateringar av boplatserna finns fynd av senneolitisk karaktär från Släp 135:1. Ytterligare stenåldersindikationer finns i ett antal fyndplatser där mellanmesolitiska,

Figur 2. Utredningsområdet med närliggande fornlämningar markerade på Fastighetskartan, skala 1:10 000.

neolitiska och senneolitiska fynd gjorts (Släp 120:1, 123:1–2, 131:1, 132:1, 133:1, 182:1, 209:1).

Gällande lämningar från bronsåldern finns åtta rösen (Släp 51:1, 52:1, 53:1, 54:1, 71:1, 72:1, 73:1, 183:2) och två lösfunna bronsyxor (Släp 135:1, 179:1).

Även järnåldern finns representerad i närheten av utredningsområdet och utgörs av 5 stensättningar (Släp 50:1, 63:1, 66:1, 72:1, 183:1).

I utredningsområdets närhet finns även ett antal medeltida och tidigmoderna lämningar. Vid Kyrkoby finns lämningarna efter en kyrka med sannolikt medeltida ursprung (BeBR) samt en ödekyrkogård (Släp 112:1) som var i bruk fram till 1852, då kyrkan revs och den nuvarande sockenkyrkan uppfördes en kilometer åt nordväst. I dess anslutning ligger även byggnadsminnet Vea kaptensgård (Släp 119:1) samt torplämningen Släp155:1. Kaptensgårdens nuvarande byggnader uppfördes under andra halvan av 1700-talet efter det att en äldre bondgård köpts upp av kapten Lorentz Jansson som var kopplad till det Ostindiska kompaniet (Schiller & Zeilon 2012, s 35). Gällande torplämningen så är det oklart när denna uppfördes men däremot övergavs den först efter 1965 (FMIS).

Till sist finns även ett antal 1800-tals lämningar i form av hägnader (Släp 81:1–2), en milstolpe (Släp 184:1) från 1841 placerad vid den nuvarande sockenkyrkan samt en modern ristning (Släp 52:2) från 1891.

Ortnamn

Längs utredningsområdets sträckning finns ett antal platser vars ortnamn har medeltida belägg. Bukärr i norr finns omnämnt 1231 och dess förled indikerar någon form av bod eller lada och dess efterled är våtmarksindikerande. Från 1231 finns även de äldsta beläggen för namnet Släp, som då betecknade namnet på Kyrkoby. Namnet Släp beskriver troligen den å som löper genom socknen, sannolikt hette ån det fram till dess att den bytte till dess nuvarande namn, Stockaån. Det är osäkert när detta skedde men namnet Stocken finns det belägg för från 1592 och betecknar då den plats där en bro passerat ån.

Från sen medeltid finns även belägg för Sannå samt Algusered. Det första ortnamnet betecknar gården vid Sandån som numera har namnet Veåån. Det andra av ortnamnen indikerar att en skogsrojd yta tillhörde Algot (Ståhl 1980, s 169 ff).

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Den arkeologiska utredningen omfattade två etapper där etapp 1 utgjordes av en arkivstudie, en kartstudie samt en fältinventering och där etapp 2 utgjordes av sökschaktning.

Etapp 1 av utredningen inleddes med arkiv- och kartstudier. Vid kartstudien studerades geologiska och topografiska kartor samt höjddata i form av laserdata tillsammans med historiskt kartmaterial från Lantmäteriet. All information fördes samman i ett GIS-projekt där de olika kartskikten kunde jämföras med varandra. Syftet med kartstudien var att identifiera möjliga fornlämningar samt visa på den tidigmoderna markanvändningen i området.

I samband med kartarbetet utfördes även en arkivstudie för Släps socken i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), Fornminnesregistret (FMIS), Gö-

teborgs stadsmuseums arkiv och föremålsdatabas (GSM) samt i Historiska museets föremålsdatabas (SHM). Syftet med arkivstudien var att få en så fullständig bild som möjligt av de lämningar och föremål som påträffats i utredningens närområde.

Det sista steget av utredningens etapp 1 utgjordes av en fältinventering som utfördes av en arkeolog under en dag den 10 december 2015. Fältinventeringen innebar att hela utredningsområdet söktes av dels för fynd i åkermarken och dels för fasta lämningar. I de fall där lämningar påträffades inom utredningsområdet. Samtliga påträffade fynd mättes in och samtliga påträffade lämningar mättes in, fotograferades och beskrevs i text.

Resultaten från etapp 1 låg därefter till grund för vilka ytor som skulle sökschaktas under utredning-

ens etapp 2 samt till i vilken frekvens schakt skulle upptas inom dessa.

Ettapp 2 av utredningen innebar sökschaktning inom de delar av sträckningen som hade uppfattats ha någon form av potential efter etapp 1. Sökschaktningen utfördes av två arkeologer under tre dagar mellan den 15 mars och den 17 mars 2016.

Schakten var av varierande längd, togs upp med enkel skopbredd (ca 1,5m) och placerades med varierende mellanrum. Dessa mellanrum baserades på den bedömning av potential som gjordes vid etapp 1 av utredningen samt på bedömningar som gjordes vid själva schaktningstillfället. Inför sökschaktningen utfördes även en utsättning av de ledningar som fanns i anslutning till utredningsområdet vilket fick till följd att schaktning inte blev aktuell i närheten av dessa.

Totalt togs 19 schakt upp, vilka täckte en yta på 647m² och utgjorde 2,6% av utredningsområdets totala yta. Schakten grävdes skiktvis ned till anläggningsnivå eller orörd mark, vilket gjorde dem mellan 0,25 och 0,6 meter djupa. Samtliga schakt och lämningar mättes in, fotograferades och beskrevs i text. Samtliga påträffade fynd i ploglagret mättes in och kopplades till fyndinsamlingspunkter vilka placerades var femte meter.

För schaktningen användes en bandburen grävmaskin med rotortilt samt planskopa, för fotograferingen användes en digitalkamera och för inmätningen användes en nätverks RTK-GPS som har en standardavvikelse på 3 cm i öppen terräng. All dokumentation registrerades i dokumentationssystemet SiteWorks varifrån data sedan exporterades till ArcGIS samt togs ut i tabellform.

RESULTAT

Ettapp 1

Kartstudie

Fyra äldre kartor studerades. Dessa var 1799 års sockenkarta för Släps socken, 1863 års Generalstabskarta, den häradsekonomiska kartan från 1919–1925 samt den ekonomiska kartan från 1965. Dessa jämfördes med den moderna fastighetskartan. Till sist användes även laserdata för att återskapa strandlinjen vid olika tidsperioder och på så sätt få fram möjliga lägen för fornlämningar.

1799 års sockenkarta visar primärt bebyggelseenheter i socknen under slutet av 1700-talet (figur 3). Sockenkyrkan hade vid detta tillfälle ännu inte flyttats till sitt nuvarande läge utan låg i anslutning till Kyrkoby. För utredningens intresse är torplämningen Släp 155:1 inte medtagen på kartan vilket tyder på att denna inte var anlagd vid detta tillfälle.

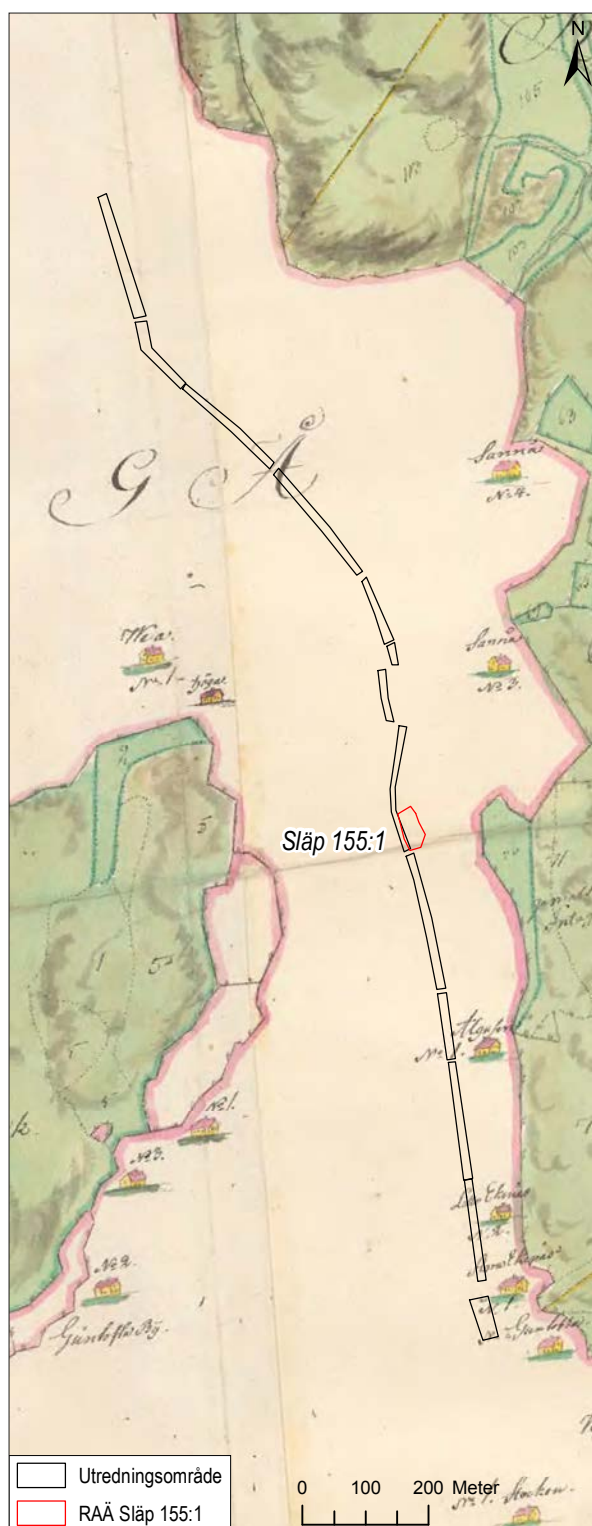
Generalstabskartan från 1863 visar förutom bebyggelseenheter även på vägarna genom utredningsområdet. På kartan är den nya sockenkyrkan uppförd men däremot kan inte torplämningen Släp 155:1 ses.

Häradsekonomiska kartan från 1919–25 visar för första gången på ett ordentligt sätt markanvänd-

ningen i området vilken inte nämnvärt skiljer sig från idag, vilket inte heller bebyggelseenheter nas placering gör (figur 4). Torplämningen Släp 155:1 finns med på kartan och visas som ett hus med tillhörande trädgård. Förutom den aktuella torplämningen finns ytterligare en torplämning norr om denna, vilken idag skulle ligga under Östra Särövågen.

Den ekonomiska kartan från 1965 ger i stort sett samma bild som den häradsekonomiska kartan men torplämningen norr om Släp 155:1 finns inte längre med.

Höjddata extraherad ur så kallad laserdata användes för att få fram en höjdmodell med en upplösning på 1 meters ekvidistans för utredningens närområde. På modellen markerades därefter 12 meterskurvan, 10 meterskurvan samt 7 meterskurvan för att markera den ungefärliga strandlinjen för mellanmesolitikum, tidigneolitikum samt äldre bronsålder (figur 5). Resultaten från detta gav att delar av utredningsområdet har potential för påträffande av strandnära lokaler under både mellanmesolitikum och tidigneolitikum. Höjddatan visar dock på att de södra delarna av utredningsområdet legat under vatten fram till järnåldern.

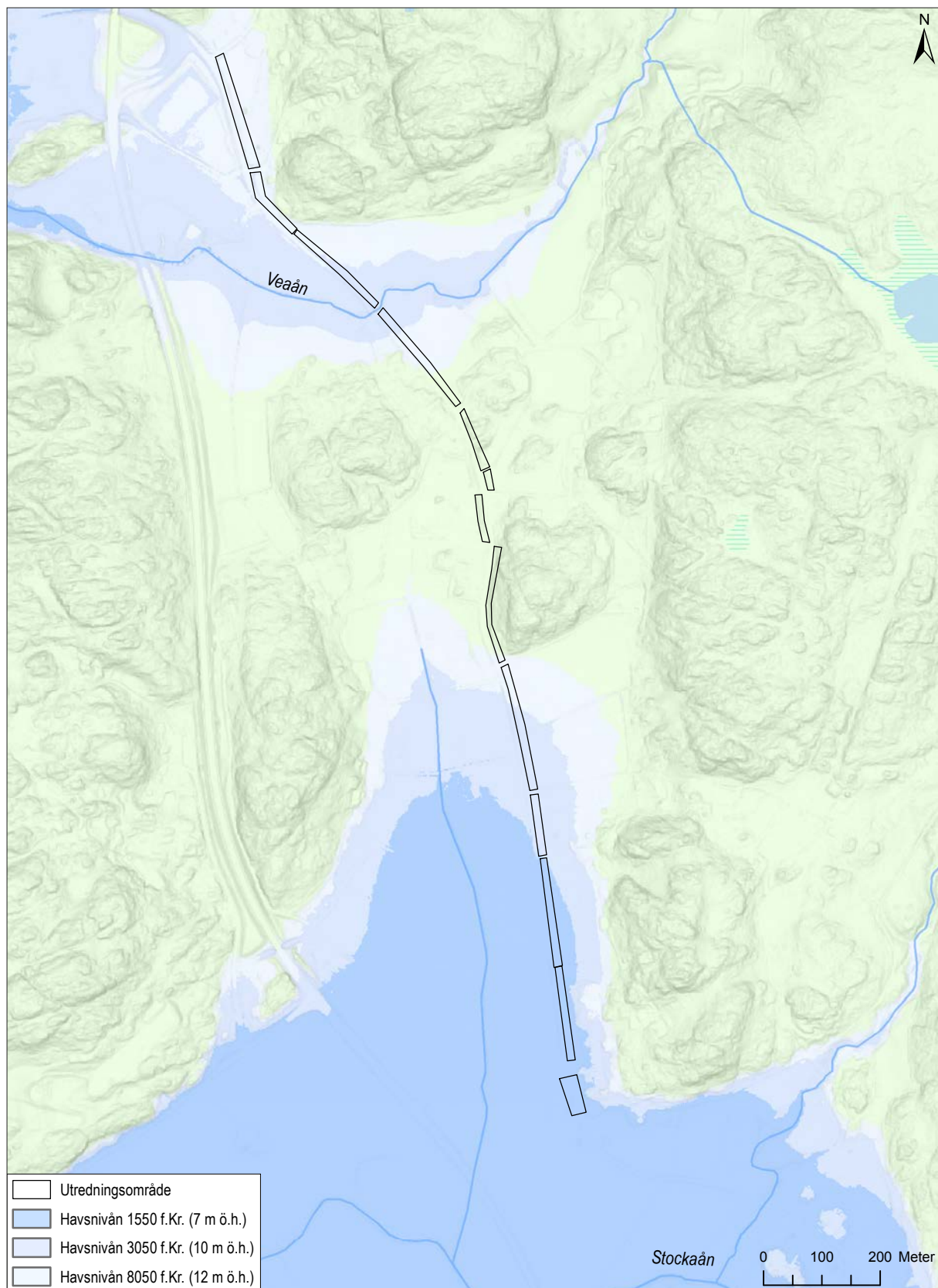

Figur 3. Utredningsområdet markerat på 1799 års sockenkarta, skala 1:15 000.

Figur 4. Utredningsområdet markerat på Häradsekonomska kartan från 1919–1925, skala 1:15 000.

Figur 5. Havsnivåerna för 8050 f.Kr. (12 m ö.h.), 3050 f.Kr. (10 m ö.h.) och 1550 f.Kr. (7 m ö.h.) i närheten av undersökningsområdet markerade på höjdkarta. Skala 1:10 000.

Arkivstudie

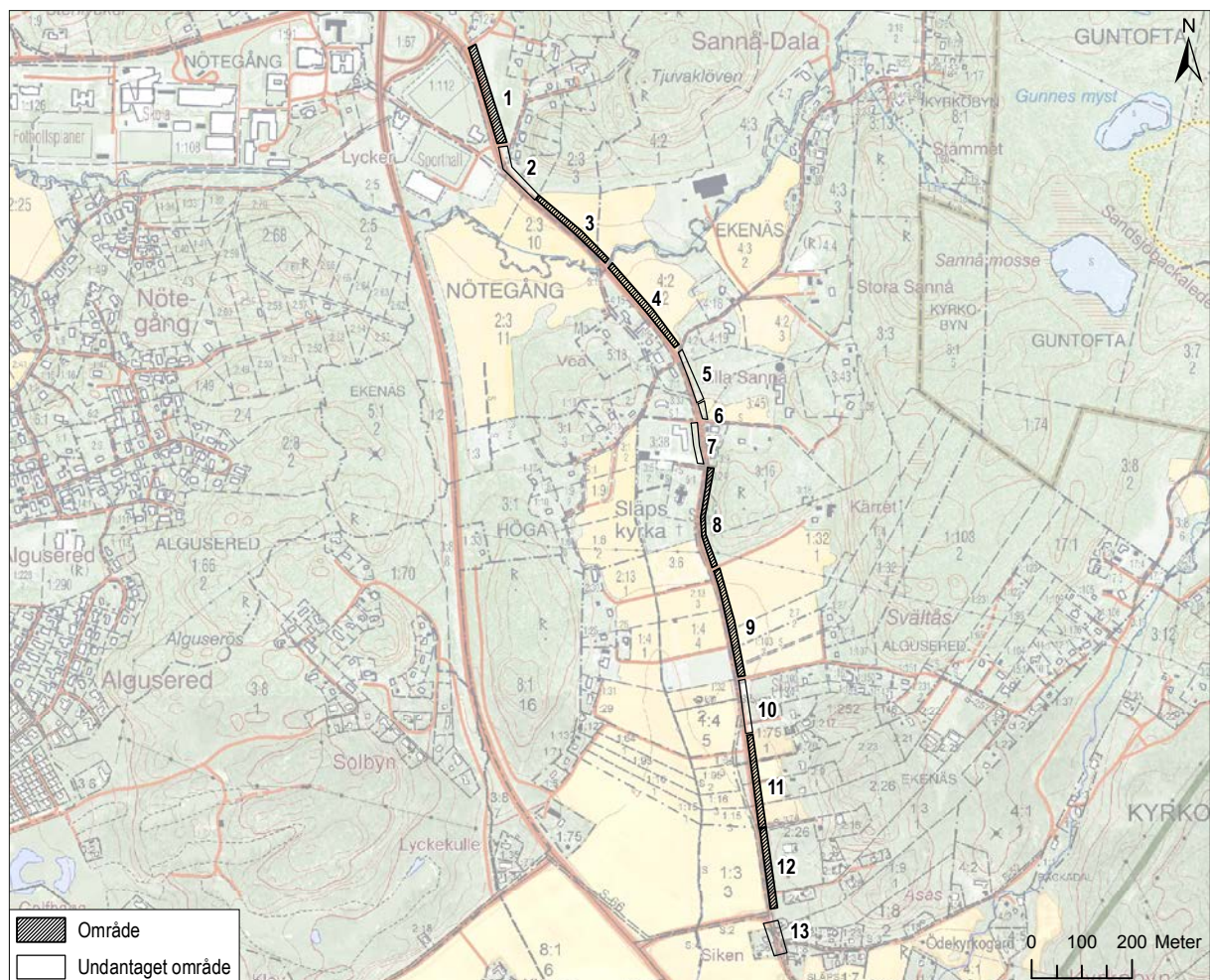
Med syftet att närmare försöka datera fornlämningarna i utredningsområdets närhet utfördes en genomgång av tre arkiv ATA, GSM och SHM. Utifrån beskrivningar, fotografier och avbildningar av föremål har dessa visat på att det finns indikationer på en mellanmesolitisk datering för fornlämningarna Släp 123:1, 131:1, 132:1, 133:1 och 182:1. Vidare finns indikationer på neolitiska dateringar från fornlämningen 120:1 och på senneolitiska dateringar från Släp 209:1, 123:1 och 135:1. Till sist kunde de två bronsyxorna som påträffats i området dateras till period I för Släp 179:1 som utgörs av en kantyxia av yngre typ samt period V för Släp 135:1 som utgörs av en holkyxa av den mindre skånska typen. Två av fornlämningarna (Släp 123:1, 135:1) uppvisar fynd som indikerar flera tidsperioder och det är vidare troligt med tanke på undersökningar av andra fornlämningar i Särötrakten att fyndplatserna kan innehålla lämningar samt fynd från fler än en tidsperiod.

Fältinventering

Fältinventeringen utfördes över hela utredningsområdet och resulterade i att sträckningen delades in i tretton områden (**Område 1–13**) (bilaga 1). Av dessa kunde fem direkt undantas (**Område 2, 5, 7, 10 och 13**), då dessa bestod av ytterst smala delar av utredningsområdet och att de därtill var störda av ledningsdragningar, diken och väguppbyggnader eller utgjordes av ytor med berg i dagen (figur 6).

De enda tydliga indikationerna på arkeologiska objekt som iaktogs under fältinventeringen var i områdena 3 och 4 där mindre mängder slagen flinta påträffades i åkermarken vilka under sökschaktningen fick statusen som de arkeologiska objekten A och B.

Till sist dokumenterades även torplämningen Släp 155:1 under fältinventeringen (figur 7). Karteringen visade på att det finns två husgrunder (**51, 60**) inom den befintliga fornlämningen. Dessa utgörs av en

Figur 6. Utredningsområdena markerade på Fastighetskartan. Även område 6 undantogs i samband med ledningsutsättningen i etapp 2. Skala 1:15 000

Figur 7. Plan över de karterade lämningarna inom fornlämningen Släp 155:1, skala 1:500.

nordlig husgrund (**60**), vilken även är den som är beskriven i FMIS (figur 8). Den andra husgrunden (**51**) ligger 10 meter söder om den norra (figur 9). Den södra husgrundens västra sida utgör därtill en terrassmur, vilken löper vidare åt sydsydväst från den punkt där husgrunden tar slut. Till sist dokumenterades även fyra odlingslådor (**52, 53, 54, 55**), vilka är anlagda i terrängen strax ovanför terrassen.

Stenmaterialet i husgrunderna utgörs av sprängsten, men det är oklart om de är dynamitsprängda. Tillbyggnader har även gjorts under 1900-tal i form av betongtrappor som anlagts mot båda husgrunderna. Då inga indikationer på äldre dateringar av husgrunderna stödjer detta kartanalysens tolkning om en tillkomst efter 1863.

Figur 8. Den norra huslämningen husgrund 60 inom fornlämningen Släp 155:1, foto från N.

Figur 9. Den södra huslämningen husgrund 51 inom fornlämningen Släp 155:1, foto från V.

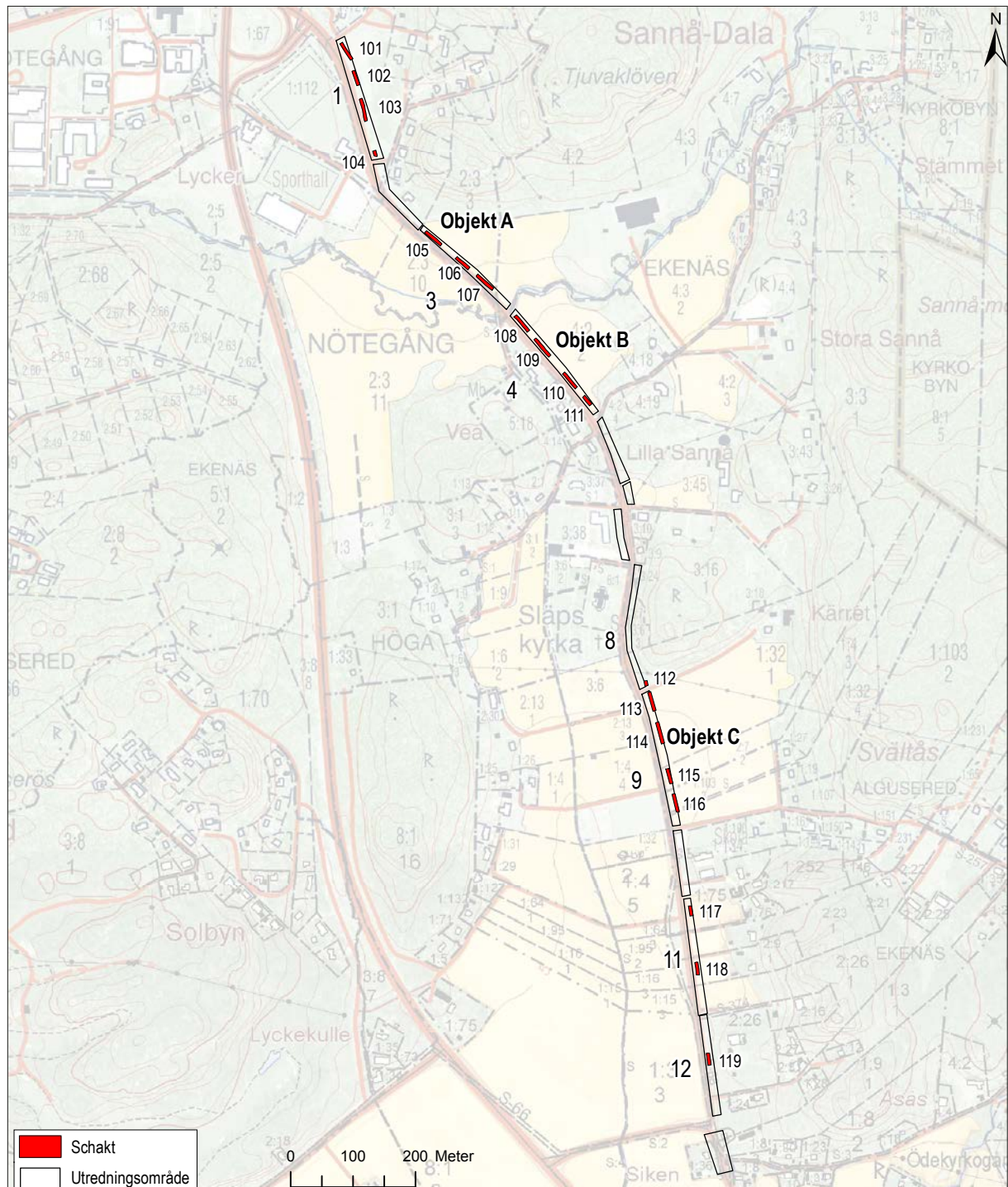

Etapp 2

Sökschaktning

Totalt upptogs 19 utredningsschakt under sökschaktningen. Antalet schakt per område skiljde sig åt beroende på den potential som utredningens etapp 1 hade ansett de olika områdena ha. Vidare undantogs område 6 efter det att ledningsutsättningen var

gjord, eftersom denna visade på att i stort sett hela området var stört av ledningsdragningar. Ledningsutsättningen visade även på att betydande delar av område 11 samt 12 var störda av ledningsdragningar men att det ändå fanns ytor som kunde undersökas. I de sju områden som sökschakt upptogs påträffades tre arkeologiska objekt (**Objekt A, B och C**).

Figur 10. Schaktplan samt arkeologiska objekt markerade på Fastighetskartan, skala 1:10 000.

Inom *Område 1* påträffades inget av antikvariskt intresse.

Inom *Område 3* påträffades Objekt A, vilket utgjordes av en yta inom vilken slagen flinta påträffades i ploglagret. I övrigt påträffades även enstaka skärvor i ploglagret.

Inom *Område 4* påträffades Objekt B, vilket utgjordes av en yta inom vilken flintavslag påträffades i ploglagret. I övrigt påträffades även enstaka skärvor i ploglagret.

Inom *Område 8* påträffades inget av antikvariskt intresse.

Inom *Område 9* påträffades Objekt C, vilket utgjordes av en yta inom vilken slagen flinta samt kvarts påträffades i ploglagret. I övrigt påträffades även enstaka skärvor rödgods i ploglagret.

Inom *Områdena 11 och 12* påträffades endast tidigare moderna lösfynd i form av en hästkosöm, en skärva rödgods samt ett fragment av ett skaft till en kritpipa i ploglagret.

Objekt A

*Lämnings*typ: Fyndplats

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

Beskrivning: yta inom vilken slagen flinta påträffades i ploglagret. Ytan ligger i sydost sluttande åkermark ned mot Veaan på mellan 10 och 12 meter över havet (figur 11 och 13).

Objekt B

*Lämnings*typ: Fyndplats

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

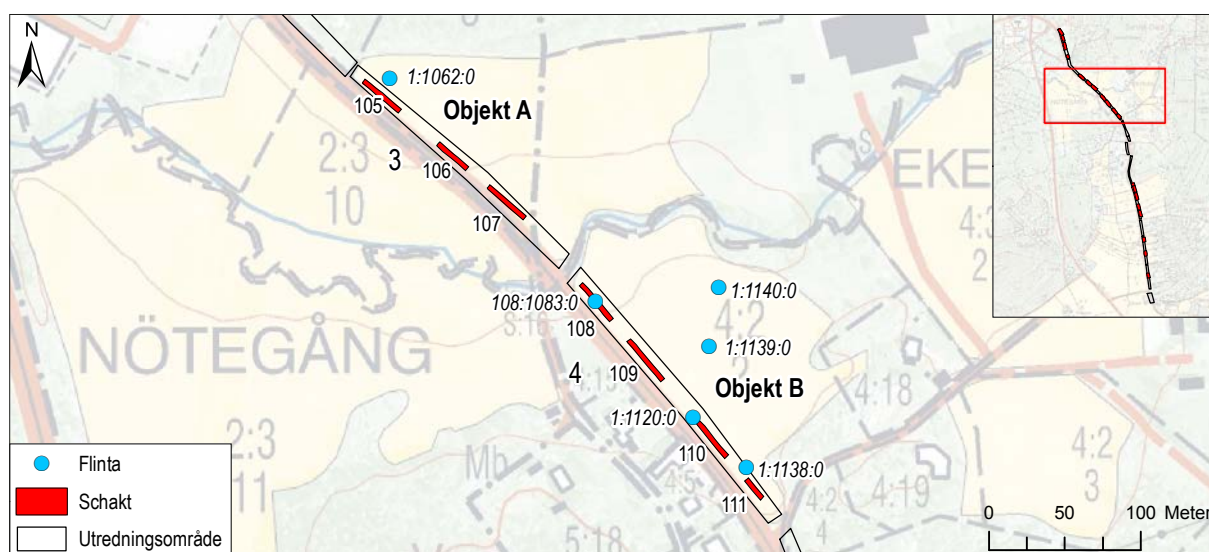
Beskrivning: yta inom vilken slagen flinta påträffades i ploglagret. Ytan ligger i en nordvästligt sluttande åkermark ned mot Veaan på mellan 9 och 12 meter över havet (figur 12 och 13).

Figur 11. Objekt A, foto från NV.

Figur 12. Objekt B, foto från SO.

Figur 13. Plan över Objekt A och B med påträffade fynd av slagen flinta markerade på Fastighetskartan. Skala 1:5 000.

Objekt C

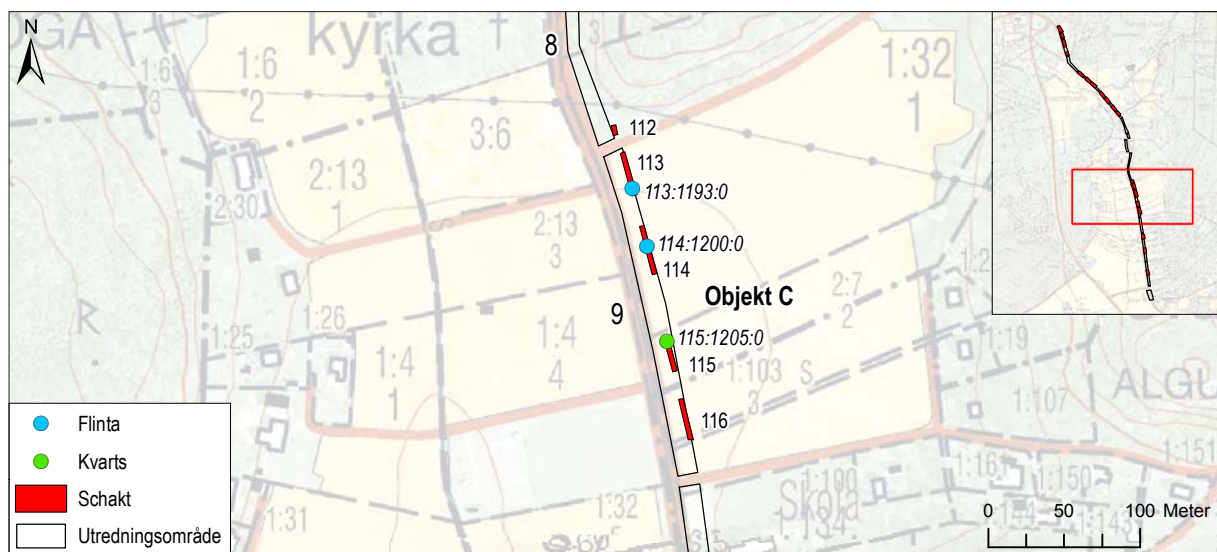
Lämningsstyp: Fyndplats

Antikvarisk status: Övrig kulturhistorisk lämning

Beskrivning: yta inom vilken slagen flinta och kvarts påträffades i ploglagret. Ytan ligger i flack åkermark strax söder om en högre kulle på mellan 10 och 11 meter över havet (figur 14 och 15).

Figur 14. Objekt C, foto från S.

Figur 15. Plan över Objekt C med påträffade fynd av slagen flinta och kvarts markerade på Fastighetskartan. Skala 1:5 000.

FYND

Den arkeologiska utredningen påträffade främst fynd av slagen flinta men även fynd av rödgods, ett kritpipsfragment samt ett fynd av slagen kvarts. Fynden av sten påträffades inom de tre arkeologiska objekten A, B och C. Rödgodset och kritpipsfragmentet påträffades i närheten av tidigmodern bebyggelse.

Fynd av slagen flinta och kvarts

Totalt påträffades 13 fynd av slagen flinta samt ett fynd av slagen kvarts, vilka sammanlagt vägde 285g (se figur 13 och 15).

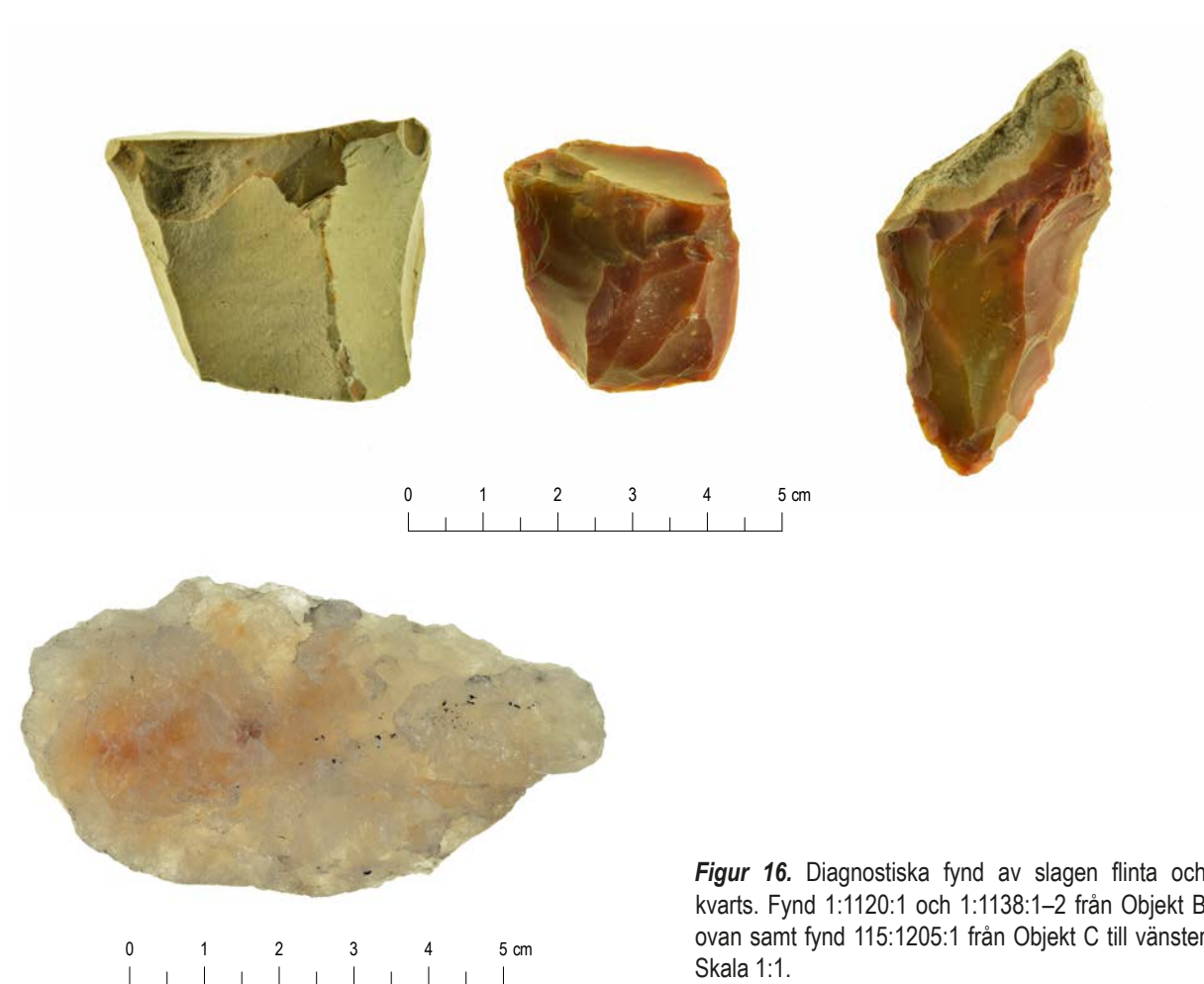
Inom *Objekt A* påträffades fyra avslag av flinta. Avslagen är inte diagnostiska, vilket gör att objektet inte kan ges en datering utifrån dessa.

Inom *Objekt B* påträffades tre flintavslag: en mikrospånkärna av flinta, ett förarbete till ett bifacialt redskap och en övrig kärna av flinta (figur 16). Av dessa är mikrospånkärnan samt det bifaciala förarbetet diagnostiska var det gäller datering till mesolitikum respektive senneolitikum.

Inom *Objekt C* påträffades fyra flintavslag samt ett bifacialt avslag i kvarts som troligen utgörs av ett förarbete till ett redskap (figur 16). Flintavslagen är

inte diagnostiska gällande datering men däremot så är det bifacialt huggna förarbetet i kvarts detta och bör dateras till senneolitikum. Det är vidare ovanligt

med denna typ av huggna kvartsföremål i en sydvästkandinavisk kontext vilka främst återfinns i de nordliga delarna av Skandinavien.

Figur 16. Diagnostiska fynd av slagen flinta och kvarts. Fynd 1:1120:1 och 1:1138:1–2 från Objekt B ovan samt fynd 115:1205:1 från Objekt C till vänster. Skala 1:1.

DISKUSSION OCH UTVÄRDERING

Utredningen visar på förekomsten av tre nya arkeologiska objekt (A, B och C) inom den utredda sträckningen, vilka samtliga bestod av övriga kulturhistoriska lämningar i form av fyndplatser av slaget stenmaterial. Då inga indikationer på fast fornlämnning påträffades inom objekten bör de troligen ses som aktivitetsytor vilka har legat i strandnära läge under mellanmesolitikum och tidigneolitikum (figur 17). Gällande en närmare datering av objekten kan detta göras för objekt B, där diagnostiska fynd visade på dateringar från både mesolitikum och senneolitikum samt Objekt C, där ett diagnostiskt fynd visar på en datering till senneolitikum. Höjden över havet visar dock på att de arkeologiska objekten kan

utgöra spår av aktivitet från flera tidsperioder vilka skulle kunna innefatta mellanmesolitikum, neolitikum och bronsålder. Av särskilt intresse är fyndet av ett bifacialt hugget avslag i kvarts från objekt C, vilket inte borde påträffas i sydvästra Sverige utan snarare i en nordskandinavisk kontext.

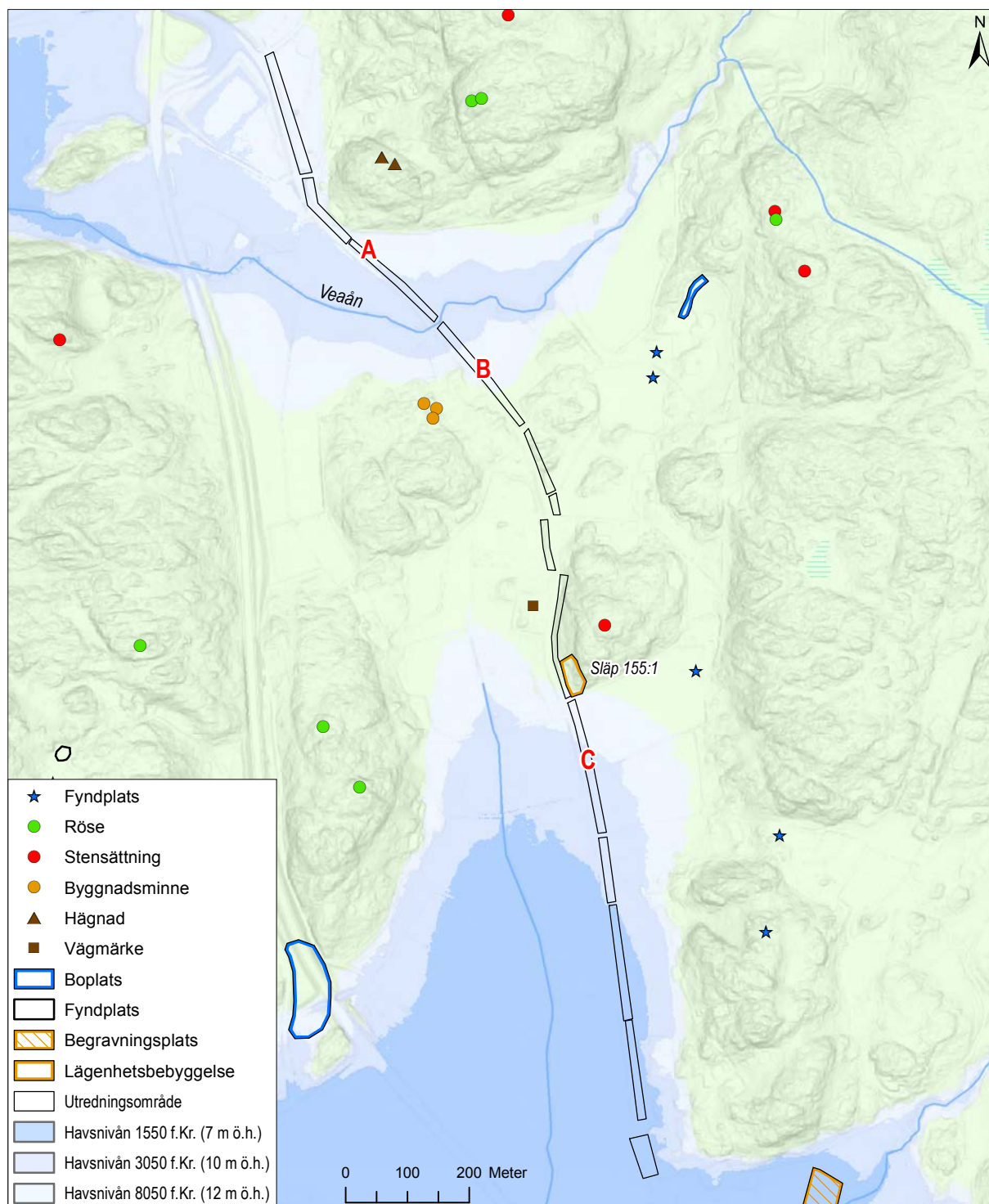
Vidare visar utredningen på att torplämningen 155:1 troligen först anlagts efter 1865.

Om den aktuella utredningens resultat läggs till tidigare arkeologiska resultat samt fornlämningsbilden i närområdet kan den förhistoriska landskapsutvecklingen ses i ett långtidsperspektiv.

Under mesolitikum och tidigneolitikum verkar aktivitet skett inom stora delar av strandzonen vilket kan ses i det stora antalet fyndplatser för slagen flinta. Antalet egentliga boplatser som har påträffats är mycket lågt och dessa verkar till skillnad från det stora antalet fyndplatser ligga i något högre terräng.

Under senneolitikum kan ett nytt landskapsutnyttjande ses i form av fynd av flinta. Fynden består både av tillverkningsspår samt av färdiga föremål som skulle kunna vara deponerade. Fyndplatserna ligger i något högre terräng än de fyndplatser som tillhör de äldre perioderna och det rör sig således

Figur 5. Utredningens närområde med påträffade arkeologiska objekt (A–C) och fornlämningar markerade på höjdkartan med havsnivåerna för 8050 f.Kr. (12 m ö.h.), 3050 f.Kr. (10 m ö.h.) och 1550 f.Kr. (7 m ö.h.). Skala 1:10 000.

inte längre om aktivitetsplatser i direkt anslutning till vatten. Gällande de färdiga föremålen verkar dessa därtill påträffas i zoner där man kan ta sig upp i den högre terrängen.

Under den yngre bronsåldern sker nästa expansion i landskapet som kan ses i de många rösen som finns i

området. Dock har endast ett fåtal boplatser påträffats från denna tid vilket även är fallet för järnåldern då endast gravar är kända från närområdet.

Beslut om vidare antikvariska åtgärder fattas av Länsstyrelsen i Hallands län.

REFERENSER

Litteratur

KNARRSTRÖM, BO (2001). *Flint: a Scanian hardware*. 1. Lund: Archaeological Excavations Dept., National Heritage Board

SCHILLER, EVA. & ZEILON, MARIA. (2013). *Kaptensgårdar ett kulturarv från en sjöfärdarbygd*. Halmstad: Regionbibliotek Halland

STÅHL, HARRY (RED.) (1980). *Ortnamnen i Hallands län. D. 3, Bebyggelsenamnen i norra Halland (Himle, Viske och Fjäre härader)*. Uppsala: Lundequistska bokh.

Arkiv

ATA - ANTIKVARISK-TOPOGRAFISKA ARKIVET
Riksantikvarieämbetet

GSM – GÖTEBORGS STADSMUSEUMS ARKIV OCH FÖREMÅLSDATABAS
(<http://goteborgsstadsmuseum.se/faktarum/samlingar-och-foremal>)

FMIS – FORNMINNESREGISTRET
Riksantikvarieämbetet (<http://www.fmis.raa.se>)

SHM – HISTORISKA MUSEETS SAMLINGAR
(<http://mis.historiska.se/mis/sok/sok.asp>)

Historiska kartor

Lantmäteristyrelsens arkiv

SLÄPS SN 1799
Släps sn, Hallands län
Storskifte på utmark/utägor
Lantmätare: Jöns berg
Akt: M56-1:1

Rikets allmänna kartverks arkiv

SÄRÖ 1863
Hallands län
Generalstabskartan
Akt: J243-24-1

SÄRÖ 1919–1925
Hallands län
Häradsekonomska kartan
Akt: J112-2-5

SLÄP 1965
Hallands län
Ekonomska kartan
Akt: J133-6b6e71

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnr:	2015:2946
Länsstyrelsens dnr:	431-4735-15
Uppdragsgivare:	Kungsbacka kommun i samverkan med Trafikverket
Län:	Hallands län
Socken och kommun:	Släp socken, Kungsbacka kommun
Fastighet:	Östra Särövägen, sträckan Sofielundsvägen till Kyrkoby Dalavägen
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning
Utförandetid, fältarbete:	Fältinventering: 2015-12-09, Sökschaktning: 2016-03-15 till 2016-03-17 4 fältarbetsdagar
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH2000
Projektledare:	Johan Klange
Fältpersonal:	Johan Klange, Josefine Låås
Grävmaskinist:	Lasses Entreprenad
Rapportansvarig:	Johan Klange
Kvalitetssäkring:	Fredrik Lundström
Planer och kartor:	Medea Nyström Huuva
Layout:	Medea Nyström Huuva
Analys av stenmaterial:	Anders Högberg
Undersökningsområdets totala storlek:	25 000 m ²
Schaktad yta:	647m ² (2,6%)
Fynd:	Fynden av sten förvaras hos Arkeologi- konsult i väntan på fyndfördelning

BILAGA 1. OMRÅDESTABELL

Område	Utredningsmetod	Beskrivning	Resultat av sökschaktning
1	Fältinventering och sökschaktning	Vassbevuxet område i svag sydvästsluttning. Närheten till fornlämningen 118:1 och höjden över havet bedömdes ge visst potential.	-
2	Endast inventering	Markberedd tomtmark där exploateringsområdet var mindre än 5 meter brett inom vilket ledningar även löper. Bedömdes sakna potential.	-
3	Fältinventering och sökschaktning	Område liggande i sydöst sluttande åkermark på den norra sidan om Veaån. Läget, höjden över havet samt fynd av slagen flinta i åkermarken bedömdes ge potential.	Objekt A
4	Fältinventering och sökschaktning	Område liggande i nordväst sluttande åkermark på den södra sidan om Veaån. Läget, höjden över havet samt fynd av slagen flinta i åkermarken bedömdes ge potential.	Objekt B
5	Endast inventering	Område längs bergsklack där exploateringsområdet var mindre än 5 meter brett inom vilket ledningar även löper. Bedömdes sakna potential.	-
6	Endast inventering	Område i anslutning till flackt parti åkermark som bedömdes ha potential men utifrån höjd över havet men som visade sig vara helt stört av ledningar.	-
7	Endast inventering	Markberedd yta med uppbyggd vall som bedömdes sakna potential.	-
8	Fältinventering, kartering och begränsad sökschaktning	Område i anslutning till torplämningen Släp 155:1 i sydsluttning där större delen av exploateringsområde var mindre än 5 meter brett och inom vilket ledningar löper. Inom den sydligaste delen av området var dock exploateringsområdet bredare och bedömdes ha potential utifrån läge och höjd över havet. Även torplämningen 155:1 karterades.	-
9	Fältinventering och sökschaktning	Område liggande i flack åker och ängsmark. Läget och höjden över havet inom områdets norra del bedömdes ge potential.	Objekt C
10	Endast inventering	Markberedd yta för parkering, busstation, skolgård samt paddock. Bedömdes sakna potential.	-
11	Fältinventering och begränsad sökschaktning	Område liggande i flack ängsmark. Varken läget eller höjden över havet bedömdes ge potential och därtill var delar av ytan störd av ledningsdragningar.	-
12	Fältinventering och begränsad sökschaktning	Område liggande i flack ängsmark. Varken läget eller höjden över havet bedömdes ge potential och därtill var delar av ytan störd av ledningsdragningar.	-
13	Endast inventering	Markberedd tomtmark där exploateringsområdet var mindre än 5 meter brett inom vilket ledningar även löper. Bedömdes sakna potential.	-

BILAGA 2. KONTEXTTABELL

Kxt-nr	Typ	Storlek (m)	Höjd/djup/ tjocklek (m)	Beskrivning
51	Konstruktion – sten	7,5 x 4	0,95–1,10	Husgrund med tillhörande 8,5 meter lång terrasseringsmur bestående av kallmurade flata stenar lagda i 3 till 4 skikt.
52	Konstruktion – sten	3,3 x 0,4	0,45–0,55	Avlång kallmurad stenmur bestående av mindre lagda naturstenar i 3 skikt. Muren har troligen tjänat som terrassering för någon typ av odling alt. ett träd.
53	Konstruktion – sten	7,3 x 0,5	0,35–0,52	Avlång kallmurad stenmur bestående av mindre lagda naturstenar i 3 till 4 skikt. Muren har troligen tjänat som terrassering för någon typ av odling alt. ett träd.
54	Konstruktion – sten	4,3 x 3,6	0,55–0,75	U-formad kallmurad stenmur bestående av mindre lagda naturstenar i 3 till 4 skikt. Muren har troligen tjänat som terrassering för någon typ av odling alt. ett träd.
55	Konstruktion – sten	3,5 x 2,7	0,8–0,9	U-formad rund kallmurad stenmur bestående av mindre lagda naturstenar i 3 skikt. Muren har troligen tjänat som terrassering för någon typ av odling alt. ett träd.
56	Konstruktion – sten	2,3 x 0,4	0,4	Stensyll tillhörande husgrund 51.
57	Konstruktion – sten	2,9 x 0,3	0,4	Stensyll tillhörande husgrund 51.
58	Konstruktion – sten	1,2 x 0,7	0,4	Trappa i huggen sten tillhörande husgrund 51.
59	Konstruktion – sten	1,45 x 1,05	0,6	Trappa i gjuten betong tillhörande husgrund 51.
60	Konstruktion – sten	11 x 5,2	0,6	Husgrund bestående av murade huggna stenar.
61	Konstruktion – sten	1,2 x 0,75	0,6	Trappa i gjuten betong tillhörande husgrund 60.
62	Konstruktion – sten	1,7 x 0,2	0,4	Innervägg bestående av murad sten tillhörande husgrund 60.
63	Konstruktion – sten	5,15 x 2,45	–	Golv i gjuten betong tillhörande husgrund 60.
64	Konstruktion – sten	5,45 x 0,35	0,55–0,6	Yttervägg i gjuten betong tillhörande husgrund 60.
10 001	Täckdike			
10 002	Täckdike			
10 003	Täckdike			
10 004	Täckdike			

BILAGA 3. SCHAKTTABELL

Schaktnr	Storlek (m)	Djup (m)	Ploglager djup (m)	Undergrund	Beskrivning	Kontexter	Område
101	27,5 x 1,5	0,35–0,45	0,3–0,4	Gråbrun lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	Diken 10001 och 10002	1
102	21,5 x 1,5	0,30	0,2–0,25	Gråbrun lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	-	1
103	33 x 1,5	0,25	0,25	Gulbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	-	1
104	5,5 x 1,5	0,4–0,5	0,30	Gulbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	-	1
105	29,5 x 1,5	0,25	0,25	Gulbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning. Flinta	Dike 10003	3
106	23,5 x 1,5	0,25–0,3	0,25	Beige-grå lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	-	3
107	30 x 1,5	0,25–0,3	0,25	Brungrå lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning. Flinta	-	3
108	29 x 1,5	0,25–0,35	0,25	Brungrå sandig lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning. Flinta	-	4
109	33 x 1,5	0,25	0,25	Gulbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	Dike 10004	4
110	28 x 1,5	0,25	0,25	Gulbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	-	4
111	14,5 x 1,5	0,35–0,45	0,30	Brungrå lerig sand	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	-	4
112	5 x 1,5	0,2–0,5	0,2–0,25	Gråbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	-	8
113	27,5 x 1,5	0,3–0,4	0,25	Gråbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning. Flinta	-	9
114	31 x 1,5	0,25–0,3	0,50	Gulbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning. Djupschakt 1,75. Flinta	-	9
115	21 x 1,5	0,3–0,35	0,25–0,3	Brungrå lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning. Flinta	-	9
116	26,5 x 1,5	0,3–0,5	0,25–0,3	Brungrå lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	-	9
117	12 x 1,5	0,45	0,40	Gråbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	-	11
118	17 x 1,5	0,5–0,6	0,25	Gråbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning. Flinta	-	11
119	16 x 1,5	0,3–0,35	0,25	Gulbeige lera	Utredningsschakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning. Flinta	-	12

BILAGA 4. FYNDTABELL

Fyndnr	Kx nr	Delnr	Index	M ö.h.	Material	Antal	Beskrivning	Vikt (g)	Typ av kontext
1:1062:1	1	1 062	1	10	Sten – Flinta	4	Avslag	45,2	Ytfynd
107:1073:1	107	1 073	1	9	Keramik	1	Yngre rödgods, mynning, fat	11	Fynd vid schaktning
108:1083:1	108	1 083	1	9	Sten – Flinta	1	Avslag	8,7	Fynd vid schaktning
1:1120:1	1	1 120	1	11	Sten – Flinta	1	Del av förarbete till bifacialt redskap	23,1	Ytfynd
1:1138:1	1	1 138	1	13	Sten – Flinta	1	Mikrospånkärna	23,8	Ytfynd
1:1138:2	1	1 138	2	13	Sten – Flinta	1	Övrig kärna	57,6	Ytfynd
1:1139:1	1	1 139	1	10	Sten – Flinta	1	Avslag	4,4	Ytfynd
1:1140:1	1	1 140	1	10	Sten – Flinta	1	Avslag	35,6	Ytfynd
113:1193:1	113	1 193	1	11	Sten – Flinta	2	Avslag	33,8	Fynd vid schaktning
113:1195:1	113	1 195	1	11	Keramik	2	Yngre rödgods, buk	22	Fynd vid schaktning
114:1200:1	114	1 200	1	10	Sten – Flinta	1	Avslag	3,4	Fynd vid schaktning
115:1205:1	115	1 205	1	9	Sten – Kvarter	1	Förarbete till bifacialt redskap	49,2	Fynd vid schaktning
118:1222:1	118	1 222	1	5	Järn	1	Hästsosöm	9	Fynd vid schaktning
1:1223:1	1	1 223	1	5	Lera	1	Kritpipa, skaft	0,5	Ytfynd
119:1229:1	119	1 229	1	5	Keramik	1	Yngre rödgods, mynning, skål	6	Fynd vid schaktning

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:2946